

HRVATSKI *glasnik*

Godina XVII, broj 30

26. srpnja 2007.

cijena 100 Ft

Hodočašće u Komar

Foto: Bernadeta Blažetin

Komentar

Samo nas sloga i zajedništvo mogu sačuvati

Ako se ne udružimo i složimo na polju školstva, prijeti nam zasigurno opasnost izumiranja, zatvaranja ili priključenja naših malih škola drugim školama (mađarskim udrugama), što za nas Hrvate nije nimalo povoljno. Moramo naći i projekte i programe, i to u kratkim vremenskim terminima zakonom određenima, koji će osigurati opstanak naših malih škola u mjestu, istodobno pri tome unapređujući u njima nastavu hrvatskoga jezika. Moramo stvoriti i profilirati jaka hrvatska središta i izraditi usuglašene stavove koji će davati nadu u budućnost naših škola. Manjinske kvote neće se i nadalje zasada mijenjati, ali je novina uvođenje manjinskih kvota i za djecu koja pohađaju narodnosne vrtiće u istom iznosu kao za školsku djecu. Ako se danas i čini nekim školama i samoupravama kako se još uvijek mogu boriti s vjerenjama i sačuvati se u svome selu bez udruživanja s bilo kime, za nekoliko godina i one će biti doveđene u neizgledni financijski položaj. Stoga i u Podravini, i u Gradišću te Zali, Hrvati i, ne u posljednjem redu, hrvatski zastupnici (koji imaju pravo veta) u svojim naseljima i školama već danas kao alternativu mogli bi početi razmišljati kako i na koji način utemeljiti već sljedeće godine takozvanu hrvatsku narodnosnu školsku udrugu jer Manjinski zakon daje mogućnost za to, a ako bi mi to uspjeli utemeljiti, onda i po Zakonu o obrazovanju moraju osigurati dodatna sredstva za to. Jer dugoročno gledano, treba jačati hrvatsko školstvo, a jedina mogućnost danas je u stvaranju narodnosnih školskih udruga ako gledamo dugoročno, čuo se stav HDS-a na nedavnom sastanku u Lukovišću. Često i nerijetko je prepreka svim planovima i projektima odgovor na pitanje: Tko bi bio «gazda» ustanova? Upravo je to činjenica koja bi nas trebala najmanje zanimati jer zajednički trebamo raditi na jednakosti i slozi, bolje će nam biti ako nam je „gazda” u našem susjednom selu s kojim se i ne trpimo «preveć» zbog nogometa ili neke lijepe cure, nego neko mađarsko selo ili udruga. Gledajući dugoročno, naravno sve hipotetički, nakon što bi se utemeljila hrvatska manjinska školska udruga, i ona bi se po primjeru dvojezičnih škola mogla natjecati za dodatna sredstva u Ministarstvu obrazovanja, za nekoliko godina stvorile bi se i zakonske mogućnosti da istu udrugu možebitno preuzme na održavanje Hrvatska državna samouprava, i tako dalje. Jedno je sigurno, tamo gdje je to moguće, a nema mnogo takvih mjesta danas u «hrvatskim» regijama u Mađarskoj, treba jačati simbiozu (suživot), jer ako to ne činimo, gotovi smo. Budimo hrabri i smjeli, otvoreni za suradnju, a sve na dobrobit jezika, kulture i običaja koji su naši preci očuvali unatoč svim nedaćama stoljećima na ovim ravnicama, kako bi nas ovdje bilo i sutra kroz jako i profilirano hrvatsko školstvo u Mađarskoj koje je jedini zalag očuvanja nacionalne samobitnosti.

Branka Pavić Blažetin

„Glasnikov tjedan”

Ne mogu da se ne sjetim svojih prvih prelazaka mađarsko-hrvatske granice, prije nešto više od dvadeset godina, i dugoga stajanja na graničnoj crti, telefoniranja kada se tražio broj u kaniškoj pošti i čekalo se na uspostavljanje veze preko Budimpešte i do dva tri sata. Gdje su danas ta vremena. S mobitelom u ruci, i laptopom priključenim na njega svijet nam je na dlanu, a daljine su izgubile svoje značenje. Da smo blizu jedni drugima, mislim na Mađarsku i Hrvatsku, jasno nam je oduvijek. Povijesne okolnosti na trenutak su podigle malo više zidove, ali oni, zahvaljujući u prvom redu međuljudskim vezama, nikad nisu imali značenje. Veze između pomurskih Hrvata u Mađarskoj i matice, Međimuraca s druge strane Mure, dobro funkcioniraju. Dokaz su tome i današnji zajednički projekti koji se ovih godina ostvaruju u Europi bez granica. Uspostavljanju veza s mađarskim prijateljima i s hrvatskim prijateljima uvelike svojim znanjem jezika, poznavanjem dviju kultura, povijesti, a ne u posljednjem redu i stručnim sposobnostima pridonose naši pomurski Hrvati, a ako su pri tome neki od njih i načelnici naših hrvatskih sela, ima li bolje prilike za uspostavljanje kontakata, izradu zajedničkih

planova i programa. Živi primjer tome jest i projekt budućega mosta na Muri kod graničnoga prijelaza Kotoriba – Kerestur. Utemeljena je Regionalna udruga Muramente, s kojom su načelnici četiriju donjomeđimurskih općina potpisali Sporazum o suradnji Europa bez granica. Regionalnu udrugu Muramente čini 11 mađarskih naselja južnog dijela Zalske županije. Prvi su Sporazum o suradnji potpisali načelnici Kotoribe, Donje Dubrave, Donjeg Vidovca i Svete Marije, a iza njih će to učiniti načelnici 11 mjesnih samouprava spomenutog područja. Riječ je o dokumentu koji precizira jačanje veza područja Hrvatske i Mađarske gdje u spomenutim naseljima većinom žive pomurski Hrvati. Svi oni zajedno misle da bi most kod Kerestura i Kotoribe morao biti izgrađen do 2009. godine. Iz europskih fondova za izradu potrebne dokumentacije i pripreme radnje, koje su završene, do sada je izdvojeno 65 milijuna forinti. Zajedničkim duhovnim potencijalom i voljom vrijednih Pomuraca i Međimuraca, u prvom redu zahvaljujući međuljudskim vezama, ne sumnjam kako ćemo se njihovu projektu i uživo moći radovati u nastupajućem desetljeću.

B. P. B

Uz najveće umjetno jezero u Europi, akumulacijsko jezero HE Dubrava, sjednica Mješovitog odbora za suradnju MŽ-e s pomurskim Hrvatima

ČITAJTE I ŠIRITE HRVATSKI GLASNIK!

Samo korak do ostvarenja mosta na Muri kod Kerestura i Kotoribe

U sormáskom restoranu „István“ 28. lipnja svečano je predôčen projekt cestovnog mosta na Muri između Kerestura i Kotoribe. Prema najnovijim informacijama izgradnja mosta mogla bi započetí 2009. ili 2010. g., što prije svega ovisi o dvije vlade i o materijalnim sredstvima.

Osobe koje su mnogo radile da dođe do tog trenutka

Borba za ostvarenje sna žitelja s obje strane Mure, pošto je 1947. g. prekinut prijelaz skelom preko rijeke na tome mjestu, od 90-ih godina dvije općine, Kerestur i Kotoriba, zagovaraju granični prijelaz na Muri. Bilo je raznih zamisli, izradila se investicijska studija čak o proširenju već postojećega željezničkog mosta, dok 2003. g. nije došla prava prilika: europski Phare-CBC program koji je podupirao izradu uglednoga plana za izgradnju mosta na Muri za cestovni promet.

Mjesna samouprava sela Kerestura nastavljala je borbu sa svojim partnerima, općinom Kotoribom i Zalskom županijom, i ponovno je pridobila pomoć od Europske unije u okviru programa Interrega III/a za susjedstvo, i početkom veljače 2006. potpisan je ugovor o potpori od 51.412.219 forinti, te o potpori mađarske Vlade od 13.703.000 forinti, a u projekt svoj udio dodala je i keresturska samouprava u iznosu od 3.427.500 forinti.

Kako je tada rečeno, planovi bi trebali biti gotovi do 30. lipnja 2007. g., što je projektant d.o.o. Union Plan iz Jegerseka i ostvario, pa ga je 28. lipnja predstavio.

Na svečanom predstavljanju keresturski načelnik Lajoš Pavlic pozdravio je uzvanike: među njima László Telekija, državnog tajnika, Istvána Gündör, parlamentarnog zastupnika, Đusu Dudaša, dopredsjednika Hrvatske državne samouprave, Istvána Feketea, predstavnika Zalske županije, izaslanstvo iz Kotoribe: načelnicu Blaženku Zvošec, donaćelnika Zorana Radmanića, ravnateljicu osnovne škole i članicu općinskog vijeća Snježanu Matoš te predstavnike policijske uprave.

Načelnik je govorio o putu do izrade plana mosta, zahvalio je svima koji su pomogli da se stigne do te faze ostvarivanja sna žitelja s obje strane Mure. Istaknuo je golemu pomoć Anice Kovač koja je bila poveznica s partnerima i uvijek bila na raspolaganju pri usuglašavanju.

Zastupnik Gündör čestitao je na uspjesima i naglasio važnost usuglašavanja na jednom području, naime, nakon društvenih promjena u Pomurju čak su na tri mjesta željeli ostvariti granični prijelaz preko rijeke dok nije nađeno najbolje rješenje za cijelo područje.

Zoran Radmanić, kotoripski donaćelnik, koji je od samih početaka bio uz izgradnju mosta i primjerno ulagao u dobrosusjedске, prekogranične veze, reče kako Međimurci žarko žele da Hrvatska 2009. g. simbolično preko tog mosta uđe u Europu, čime bi se ostvario šezdesetogodišnji san žitelja s obje strane Mure.

Blaženka Zvošec, kotoripska načelnica, izrazila je zadovoljstvo da je projekt stigao do narečene faze, zahvalila je keresturskom načelniku koji je uporno radio na projektu, te se nada da će doći i do konačnog ostvarenja. Općina Kotoriba i nadalje će pružati svekoliku moralnu i materijalnu pomoć, već su zatražili pomoć od predstavnika nadležnih organa, a to će i nadalje činiti.

Đuso Dudaš spomenuo važnost manjina u takvim projektima, koji su mostovi u povezivanju među državama, no i one su mostovi dok govore svojim materinskim jezikom. Prema njemu ti pravi mostovi, preko kojih se može često prelaziti u pradomovinu, od velike su pomoći u usporavanju odnarođivanja. Dodao je kako će HDS također nastojati da taj most što prije spoji ljude s jedne i druge strane Mure. Plan mosta prikazao je dr. János Farkas, dipl. ing. Graditeljstva Union plana, obrazloživši odabir prikazane alternative. Taj svečani čin popraćen je prigodnim programom učenika keresturske osnovne škole i nastupom ženskoga pjevačkog zbora.

Podaci o mostu

Most između Kerestura i Kotoribe na Muri gradit će se 30 metara uzvodno od postojećega željezničkog mosta. Dužina će mu biti 170, širina 16 metara, a nosivost 80 tona. Prema zahtjevima ekologe most će biti građen od armiranog betona jer manje opterećuje okoliš, treba da izbjegava poploćenje dna rijeke, što bi nepovoljno utjecalo na prirodni život rijeke. Plan sadrži most na Muri s tri otvora s funkcijom biciklističke staze, mali most na poplavnom području s dva otvora s funkcijom biciklističke staze, most na potoku Đurdancu s otvorom od četiri metra, također i s funkcijom biciklističke staze, jedan most za biciklističku stazu te izgradnju cestovnih projekta u dužini dva kilometra, te biciklističke staze u dužini četiri kilometra. Od tri mogućnosti nalogodavcima se najviše sviđao dvopojasni most, čiji demo-projekt je napravljen. *beta*

MOHAČ – Kako nas je obavijestila Marija Nemet-Barac, predsjednica Hrvatske samouprave grada Mohača, i ove se godine u organizaciji Samouprave putuje u Republiku Hrvatsku. Od 5. do 10. kolovoza pedesetak Mohačana, izletnika hodočasnika, posjetit će grad Zadar i upoznati se s njegovim turističkim i kulturnim znamenitostima, a bit će smješteni u jednom od zadarskih srednjoškolskih domova. Uza Zadar mohački Šokci imat će priliku upoznati grad Šibenik, posebice katedralu svetoga Jakova, posjetiti Nacionalni park slapovi Krke te grad Vodice.

MOHAČ – Već se uobičajilo da učenici mohačke Srednje stručne škole „Miklós Radnóti“ koji pohađaju nastavu hrvatskoga jezika, ljeti tjedan dana borave na hrvatskome Jadranu u jezičnome taboru. Organizatorica i animatorica puta profesorica Marija Prakatur svoje učenike od 26. kolovoza na tjedan dana vodi u grad Zadar gdje će oni, uz učenje i usavršavanje hrvatskoga jezika, imati prigode i za kupanje i upoznavanje turističkih i kulturnih znamenitosti grada.

MOHAČ – U organizaciji Hrvatske samouprave grada Mohača i gradske samouprave te uz pomoć referenta za kulturu grada Mohača Pétera Köveskútija, početkom kolovoza priprema se izložba naslova «Mohački Šokci gradu». Na njoj će se mohačkoj i široj javnosti predstaviti mohački umjetnici podrijetlom Hrvati, keramičari i slikari. Među njima Đuro Šarkić stariji, Đuro Šarkić mlađi, tekstilna umjetnica Anett Novak, Marija Dobsai Pečuvac, Estera Šarkić, László Reinger ...

SERDAHEL, ZADAR – U okviru suradnje serdahelske osnovne škole i zadarskoga sveučilišta, učenici iz Serdahela već nekoliko godina ljetuju tjedan dana u Zadru. Ove će godine od 1. do 8. kolovoza 17 učenika sedmog razreda i tri učiteljice boraviti u spomenutom gradu, gdje će biti smješteni u studentskom domu.

MLINARCI – U okviru europskog projekta Inno-Mura za izobrazbu projekt menadžera iz Pomurja i Međimurja, održani su završni ispiti teorije u mlinaračkoj osnovnoj školi. Sudionici izobrazbe s obje strane Mure, položili su ispit i poslije toga, 14. i 15. srpnja, za njih je priređen workshop. Izlet je organiziran s nakonom upoznavanja Zalske županije: Kaniže, Zalakaroša, Zalavara i drugih mjesta.

Santovo

Dan sela – Dan graničara28. – 29. srpnja (subota – nedjelja)
2007.

U suorganizaciji Seoske samouprave i mjesne Graničarske podružnice 28. – 29. srpnja u Santovu se priređuje Dan sela – Dan graničara, koji će se upriličiti na mjesnome športskom igralištu. Zabavno-kulturna manifestacija mjesnome športskom – pod nazivom Dan sela – pokrenuta je još 1995. godine, stoga je ovo trinaesta priredba, a prvi put se organizira zajedno s mjesnom graničarskom podružnicom. U subotu, 28. srpnja, priredba počinje u 8 sati ujutro, već tradicionalnim malonogometnim turnirom, a nastavlja se raznim zabavnim, kulturnim i športskim programima za djecu, mladež, odrasle i obitelji.

U okviru Dana sela bit će dodijeljeno i seosko priznanje «Počasni građanin», koje je prema odluci seoskog vijeća dobio poznati nogometaš, jedini dobitnik Zlatne lopte u povijesti mađarskog nogometa (1967.) Florian Albert, koji je rođen 15. rujna 1941. u Santovu. Nogometnu slavu stekao je u Ferencvárosu gdje je odigrao 351 prvenstvenu utakmicu, postigavši 256 zgoditaka, 75 puta igrao je za mađarsku reprezentaciju i postigao 31 pogodak. «Car», kako su ga zvali, svojim igrama stekao je europski i svjetski ugled, a 2004. postao je «Nacionalnim športašem» Mađarske. U 11.30 na mjesnome nogometnom igralištu Florianu Albertu bit će uručeno priznanje «Počasni građanin Santova». Nakon cjelodnevnih zabavnih sadržaja, u mjesnom domu kulture u 15 sati otvara se izložba amaterskih umjetnika, a od 9 sati priređuje se prigodni kulturni program. U 20 sati započinje velika pučka zabava na glavnom trgu u središtu naselja. U nedjelju, 29. srpnja, na mjesnome nogometnom igralištu u 9 sati počinje natjecanje dvoprega (V. kolo) za Kup Bačke, a od 14 sati za Kup Santova. S. B.

Tiskovna konferencija**Ferenc Gémesi: Do kraja ciklusa Vlada želi riješiti pitanje parlamentarnog zastupništva**

Nacionalna politika lani je obnovljena po svojim pogledima, sadržaju, sustavu instrumenata i ustanova – naglasio je uz ostalo Ferenc Gémesi, stručni državni tajnik Ureda premijera za inozemne veze i nacionalnu politiku na tiskovnoj konferenciji održanoj u četvrtak, 12. srpnja, u Budimpešti.

Obnova nacionalne politike bila je potrebna zbog izmijenjenih unutarnjih i vanjskih prilika. Mađarska, Slovačka i Slovenija priključile su se Europskoj uniji 2004., a Rumunjska je postala članicom 2007. godine. Tako 90% Mađara, koji su prije bili razdvojeni granicom, danas živi na području Europske unije u istim političkim i gospodarskim uvjetima. Manjinska politika dobila je novu dimenziju. Najznačajnije promjene manjinske politike jesu nova politika podupiranja i razvoja. To zahtijeva užu suradnju i novi sustav ustanova – kazao je Gémesi.

Uz drugo, kada je u pitanju prekogranična mađarska manjina, Gémesi je naglasio da se ne može temeljiti samo na podupiranju putem natječaja, nego se mora izgraditi predvidiv sustav uz uključivanje europskih izvora.

Temeljna je ustanova kojom je osigurana potpora putem natječaja Fonda za rodnu grupu (Szülöföld Alap) čija su sredstva ove

godine znatno porasla. Od 2,2 milijarde forinti koja je na raspolaganju, do sada je podijeljena milijarda. Veća sredstva dodijeljena su najugroženijim zajednicama, potkarpatskoj i vojvodanskoj mađarskoj zajednici. Kao novi element Ferenc Gémesi spomenuo je veću skrb za mađarsku nacionalnu manjinu izvan Karpatskog bazena, radi očuvanja nacionalnog identiteta. Jednako tako spomenuo je da će se prvi put prirediti festival kulture prekograničnih Mađara, čiji je cilj da se uz već postojeće sadržaje predstavi suvremena mađarska kultura.

Do kraja ciklusa vlada želi ojačati kulturnu autonomiju manjina u Mađarskoj i riješiti pitanje parlamentarnog zastupništva – kazao je uz ostalo na tiskovnoj konferenciji stručni državni tajnik Ferenc Gémesi osvrnuvši se na pitanja nacionalnih i etničkih manjina u Mađarskoj.

Do kraja ciklusa žele ojačati kulturne autonomije, pronaći rješenja za pravna pitanja, prije svega parlamentarnog zastupništva, razmotrit će pitanje financiranja, te pitanje manjinske medijske politike. Kako reče Gémesi, u interesu jačanja kulturne autonomije žele da one manjinske samouprave koje raspolazu odgovarajućim stručnim, sadržajnim i gospodarskim kapacitetima, preuzmu i održavaju svoje ustanove.

Među vladinim ciljevima stoji i uključivanje civilne sfere u manjinsko politiziranje, uvažavanje mišljenja civilnoga društva pri donošenju odluka, te je dodao da namjeravaju pridonijeti boljem povezivanju manjinskih samouprava i civilnih udruga.

Stručni je tajnik podsjetio: početkom ljeta stvorili su radne skupine za pravna te pitanja financiranja i manjinske medije, koje će pošto razmotre spomenuta područja izraditi prijedloge za Vladu. Gémesi je spomenuo: Vlada je radi obavještanja i informiranja javnosti pokrenula internetsku stranicu

www.nek.gov.hu.

H. G.

VRŠENDA, PEČUH – Pečuh će XIV. put biti domaćin ICWiP-a, tj. Međunarodnoga kulturnog tjedna koji se organizira od 19. do 29. srpnja. Do sada je pečuškoj manifestaciji s četiri kontinenta iz 60 zemalja sudjelovalo 2200-ak mladih. Ove godine tristotinjak sudionika iz svijeta uza zabavu očekuju i razna predavanja čija je tema: edukacija, dijalog kultura. Sudionici kulturnoga tjedna 24. srpnja boravit će i u Vršendi gdje će ih zabavljati orkestar Orašje te gosti i svirači iz Hrvatske, iz naselja Suze, a bit će otvoreni i vršendski vinski podrumi. Bit će to, kako najavljuju organizatori, Mini festival u Vršendi, uz pomoć mjesne i tamošnjih manjinskih samouprava, poglavito Hrvatske manjinske samouprave.

PRELOG – U tome međimurskom gradu 23. srpnja zasjedao je Mješoviti odbor Međimurske županije s pomurskim Hrvatima. Kako je rečeno na prijašnjoj sjednici, Odbor će zasjedati uvijek u nekome drugom mjestu, kako bi se članovi odbora upoznali s njima. Gradonačelnik Dragutin Glavina upoznao je članove Odbora s turističkim potencijalima Drove i preloške marine. Gosti iz Mađarske posjetili su izložbu naivnoga slikara Ivana Lackovića Croate.

Zasjedali i u čamcima

Grad Prelog 12. srpnja bio je domaćin 23. sjednice Mješovitog odbora za suradnju MŽ-e s pomorskim Hrvatima kojem je predsjedao njegov predsjednik *Marijan Varga*, načelnik Općine Donja Dubrava.

Goste je gradonačelnik *Dragutin Glavina* upoznao s razvojnim mogućnostima grada Preloga, s posebnim osvrtom na gospodarstvo u kojem je danas zaposleno 2500 ljudi od kojeg broja 1/3 otpada na one koji su izvan Preloga. Spomenuo je neiscrpno vrelo Gospodarske zone «Istok» gdje su svoj interes našli gospodarstvenici iz Amerike, Švedske, Austrije i Njemačke s 1500 radnih mjesta. Još bolju gospodarsku sutrašnjicu Prelogu donosi izgradnja nove zone «Sjever» gdje bi prvi pogoni mogli biti u funkciji tijekom listopada, odnosno studenoga. Rekao je kako ih raduje zadovoljstvo Donjomedimuraca što je grad postao njihovo upravno i administrativno središte.

Više riječi bilo je o turističkim mogućnostima na rijeci Dravi, s posebnim naglaskom na uređenje preloške marine kao dio akumulacijskog jezera HE Dubrava. – U tijeku je izrada detaljnog plana toga područja koji bi ljepote ovoga kraja nadopunili novim

sadržajima, gradnjom bungalova, autokampa, kupališta, različitih igrališta – naglasio je Glavina dodavši kako to područje pruža nesagledive vrednote za mogući turistički razvoj.

Drugi dio njihova skupa održan je na otvorenom, posjetom urbaniziranom dijelu rijeke Drave, a potom i spustom njezinim starim netaknutim tokom od brane HE Dubrava kod Svete Marije pa do Donje Dubrave gdje su na završnu analizu spusta došli *Sandra Herman* i *Rudi Grula*, predsjednica i tajnik TZ-e Međimurske županije.

Za boravaka u Prelogu goste je nakratko primio tamošnji župnik prečasni *Antun Hoblaj* upoznavši ih sa znamenitostima crkve sv. Jakoba te izložbom Ivana Lackovića Croate postavljene u Pastoralnom centru župe.

Mješoviti odbor i sljedeće će sjednice imati na terenu, svaki put u drugoj sredini, najavio je Varga dodavši kako će upoznavanje svake od međimurskih i mađarskih sredina pridonijeti njihovu boljem upoznavanju i zbližavanju, a sve radi suživota u ujedinjenoj Europi.

Tekst i snimke: *Mladen Grubić*

Otvoren Međunarodni festival folklor

Više od 300 sudionika iz sedam folklornih ansambala Slovačke, Ukrajine, Meksika, Švicarske, Mađarske i Hrvatske sudjelovalo je 9. srpnja na otvorenju 10. Međunarodnog festivala folklor u Karlovcu. Otvarajući jubilarni festival, predsjednik Organizacijskog odbora *Željko Šančić* rekao je da su se s dosadašnjih smotara skupine iz 30-ak zemalja s četiri kontinenta vraćale kući s dojmovima da su Hrvati druželjubiv i gostoljubiv narod, pa se nada da će tako biti i ove godine. Također je rekao da je nemjerljivo kako nastupi stranih grupa domaćoj publici približavaju tradicijsku kulturu i običaje svijeta i time produbljuju prijateljstva među državama. Sedmodnevna priredba prvi se put održao u srpnju, a ne potkraj kolovoza kao dosad.

ZAGREB – Ovih dana u Biblioteci «Posebna izdanja» zagrebačkoga nakladnika AGM ugledala je svjetlo dana knjiga hrvatskog intelektualca iz Vojvodine Tomislava Žigmanova naslova «Minimum in maximis – zapisi s ruba o nerubnome. „Tavankut, Subotica, Bačka, Vojvodina, Srbija, nedostaje još samo Hrvatska da bude zaključena Žigmanovljeva slika prostora i društva koji stalno kasne, u kojima nema zahtjevnih stvaralačkih prodora, gdje uvijek manjka dovršetaka i gdje samo uporni i hrabri postaju veliki. Ljudska su postignuća uvijek vrijedna, pa tako Žigmanov nalazi antonim razaranju, a to je grad kao suma čovjekovih napora. Paradigmatički je za nj roman Ante Vukova Kuća porculanske lutke u kojem junak Georg Illgen otkupljuje od osiromašenih sugrađana stare porculanske servise i u tajnoj sobi gradi od njih vlastiti porculanski svijet. Filozofska i politička razmišljanja Tomislava Žigmanova baš su poput toga krhkog prostora: iz svoje porculanske kuće piše o svijetu diskontinuiteta, za koga je samo novo istinito i u kojemu vrijedi jedino pragmatično, kalkulantsko i racionalno. Malo tko još promišlja smisao kad je čak i Bog postao zemaljski i materijalan, a čovjek se sveo na nespretno i ugroženo biće.” (Iz Pogovora Borisa Becka)

KUKINJ – Mješoviti pjevački zbor i njegovi plesači, čiji su članovi naši Hrvati i njihovi prijatelji iz Kukinja, Semelja, Pečuha i Mišljena, ima veoma plodno ljeto s mnogo nastupa. Tako su 7. srpnja gostovali u Mánfi i predstavili svojim programom ples i pjesmu bošnjačkih Hrvata; 20. srpnja gostovali su u Viljanu, a kolovoz je također pun nastupa. Tada će nastupiti u Harkanju u sklopu programa Mediteranskoga ljeta. Od 18. do 20. kolovoza bit će gosti Kulturno-prosvjetnoga centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj u Vlačićima na otoku Pagu. Imat će nastupe na Pagu, a pripremaju se i za Bošnjačko sijelo koje će i ove godine organizirati kukinjska Hrvatska samouprava na čelu s Milicom Klaić Tarađijom 25. kolovoza. Očekuje se bogat sportski i kulturni program u kojem će sudjelovati zborovi iz Pogana, Kukinja, Semelja, Harkanja, Salante i Pečuha.

NOVO SELO – Naši podravski Hrvati, Novoselci, pripremaju se za svoj crkveni god, za takozvanu bučuru, blagdan svete Janje, koja će biti 29. srpnja.

DUBROVNIK – Zagrebačka slavistička škola, na kojoj će sudjelovati 85 polaznika iz 25 zemalja, poglavito inozemni studenti kroatistike, prevoditelji, znanstvenici i nastavnici na stranim sveučilištima, održat će se u Dubrovniku od 20. kolovoza do 1. rujna. Predavanja će biti organizirana u dva tematska ciklusa, jezikoslovni i književnoznanstveni, a pripremljen je i raznovrstan blok kulturnih sadržaja, rekao je na konferenciji za tisak Krešimir Bagić, voditelj 36. seminara Zagrebačke slavističke škole. Ivo Pranjković, voditelj jezikoslovnog ciklusa, najavio je da će taj ciklus problematizirati izražavanje načinskih i količinskih značenja u hrvatskom jeziku, među ostalim, glagolski način prema načinu općenito, načinske i poredbene odnose, gramatičku kategoriju broja i druge načine izražavanja količinskih značenja. Uz njega, predavanja u tom ciklusu imat će Josip Silić, Ismail Palić, Branko Kuna i Bernardina Petrović. Drugi ciklus posvećen je hrvatskoj književnosti i kulturi pedesetih godina prošloga stoljeća, a voditelj je Davor Dukić. Pedesete godine odabrali smo kao razdoblje novog početka, slobode i pluralizma u književnom izražavanju, a književnost tog desetljeća promatrat će se u kulturološkom kontekstu, rekao je Dukić. Uz reinterpretacije ključnih literarnih tekstova, autorskih opusa i tzv. krugovaške poetike, predavači Igor Duda, Krešimir Bagić, Lada Čale-Feldman, Tomislav Brlek i Zvonko Maković osvjetlit će tadašnji ideološki i politički kontekst, svakodnevnicu i kulturu življenja. Kulturološki blok bavit će se hrvatskom i dubrovačkom kulturnom tradicijom. Organizirat će se susreti sa suvremenim hrvatskim piscima, kazališne i filmske večeri, izložba dvjestotinjak izdanja suvremenih kroatističkih knjiga, koncert Ibrice Jusića, te izleti u dubrovačko zaleđe, na Elafitsko otočje, u Ston i Cavtat. Škola svake godine ističe značaj prevoditeljskog rada, a u središtu ovogodišnjega programa „Portret prevoditelja” je Dušan Karpatsky i njegova „Antologija hrvatskog pjesništva” na češkom, sveobuhvatno djelo od Bašćanske ploče do Branka Maleša.

U sklopu prevoditeljske radionice prevodit će se antologija suvremenoga hrvatskog pjesništva „Utjeha kaosa” na mađarski jezik koja će se nakon Škole tiskati u Mađarskoj. Voditelj radionice je Stjepan Blažetin iz Pečuha, a njoj sudjeluju vrsni mađarski prevoditelji. Zagrebačka slavistička škola već 35 godina promiče hrvatski jezik i kulturu među kroatistima i slavistima diljem svijeta. Organizator je Odsjek za kroatistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. (Hina)

Intervju

Gradišćanske pedagoginje u zbogomdavanju

Marija Fülöp-Huljev: „Sad otvaram novu rečenicu, oto je mirovina”

Krajem ovoga školskoga ljeta u Gradišću tri naše pedagoginje su stupile u mirovinu. Jedna med njimi je Undanka Marija Fülöp-Huljev, dugoljetošnja direktorica najmanje škole na tlu naše regije. Zvana toga, ona je poznata i kot autorica gradišćanskih udžbenikov, uspješno je vodila prekogranični školski projekt Comenius, aktivno je djelovala u vlašćem selu za kulturu, peljala je mjesnu knjižnicu, plesačku grupu, kulturni dom, a bila je zastupnica mjesnoga savjeta. Za 25. jubilej svoje pedagoške profesije dobila je spomin-plaketu „Zlatna katedra”. Na službenoj ceremoniji zbogomdavanja, 16. junija, seoski poglavar Franjo Guzmic je slavljenci uručio nagradu „Za selo Unda”.

Razgovor vodila: Timea Horvat

Gdo te usmirio prema pedagoškoj profesiji, kade si se školovala i djelala?

Učiteljica sam nastala tako da moj pokojni otac je htio da svakako to nastanem. Uza to moja bivša direktorica Bella Tiborné, ona je stalno hodala roditeljem, kade su se dica dobro učila i nagovorila je je da trebaju proći u gimnazije. Na ovakovu „silu” sam ja dospila u Šopron u gimnaziju. Engleski jezik sam se učila i maturu položila iz toga predmeta, a i profesorica engleskoga jezika me tjerala na hrvatski jezik. Ona je svenek to rekla, ovo je jedan takov jezik kojega ne moreš izostaviti iz tvojega života, i na ta uticaj sam se javila u Baju. Završila sam Visoku učiteljsku školu 1971. ljeta, ali nisam dospila na Undu, kad nij bilo slobodnoga mjesta. Onda sam radila u selu Slogyázásfaluu tri ljeti dugo, to je nek osam kilometrov od Unde. Tamo sam otpodne djelala, u obdanišću. Tako sam mislila da se još trebam dalje učiti, i onda sam se javila u Pečuh i završila sam pedagoški fakultet. Potom je slobodno mjesto nastalo na Undi, kade sam deset ljet radila. Kad su 1979. ljeta odlučili da male škole će zatvoriti – ništ nij novoga na svitu – i naša se je škola odselila u Horpač. Onda sam došla u jednu veću kolektivnu, više vidiš tamo i primjerkov i pozi-

tivnoga i negativnoga, ali našla sam si svoje mjesto, vodila sam niže razrede i zadovoljni su bili mojim poslom. To sam vidila iz toga što sam dobila nagradu *Za odlično djelo* od Ministarstva kulture. I to je bilo za petnaesti jubilej mojega djelovanja. To je za mene bilo nešto jako veliko, još sam mlada bila i dobila sam krila od toga i letila dalje. Mislim, volju sam uvijek imala, ne od nagrade, nego volju sam ja dobila u razredu, kad sam zatvorila vrata, kad sam ostala sa svojom djecom zajedno, u očiju, s osmihi i odgovori, u razgovoru s njimi. Oni su mi dali uvijek krila, kako dalje moram iskati pute da im još bolje bude. 1989. ljeta je ponovo došla mogućnost da Unda more imati školu, i onda sam bila članica savjeta i na pečuškom kongresu Hrvatov smo dobili za to jaku potporu i tako u septembru se je vratila škola na Undu. Počela sam sama djelati, a tolika je bila želja Undancev da ne samo prvi, drugi i treći razred bude ovde nego da doprimimo i četvrti razred, i onda smo i 4. razred dobili. Po potrebi je došla onda Eržika Pajrici raditi. Bile smo dvime i za tretu godinu je jur došla želja roditeljev da potriban bi bio otpodnevni boravak za dicu. Onda smo otvorili obdanišće, kamo smo isto primili učitelja, Undanca Gyszuzija Palatina.

Ako pogledamo, već osamnaest ljet živi i funkcionira ova škola, to je i zato smišno kad u današnje dane samouprave se boru s tim, hoće li moći zadržati svoje škole ali ne. Zahvaljujući i Tebi, ova škola je i dandanas peldodavno jaka, suprot toga da nij puno dice u njoj. Zato si imala poteškoć ...

Svakako. Naravno, samouprava nima puno pinez da drži školu pak još najviše tako da nek 18 ili 19 dice imamo, i mi trimi pedagogi, pak još čistačica. Ja sam od početka tražila mogućnosti raznih konkursov da iako nam plaću daje samouprava, ona sredstva što smo u školi hasnovali, to smo skoro sve dobili na naticanju. Od polica do knjižnice, gramofona, kompjuterov to sam na ove načine dobila, a i

S razredom u Horpaču 1980. ljeta

Na Undi 1999. ljeta

pomagala za podučavanje imamo dovoljno. Tako smo dobili šansu i za održavanje raznih programov. Sad već redovito, morebit deset ljet najzad, idu naša dica u Kiseg svaki misec plivati, stroške djelomično roditelji plaćaju, ali smo otvorili i zakladu za undansku školu. Moj cilj je bio da kad idem u mirovinu, jednu obnovljenu zgradu dajem prik jednoj novoj učiteljici. Nove učiteljice ima Unda jer naši bivši učenici su već završili visoke i učiteljske škole, nažalost zgrada nam je nek na pola nova. Moja ideja je bila to da ova stara škola, kade sam i ja nekad učenica bila, neka se obnovi na tu formu kakova je ona bila nekad, ali neka bude i centar ovoga maloga sela. Da tamo bude škola, čuvarnica, sobica zdravlja, dom za ognjogasce, tamo neka kompjutersku sobu napravu na krovu, i tako sam mislila da dokle je škole, do onoga vrimena imam mogućnost na naticanji da na ov način to obnovljamo, proširujemo. Obnovili smo samo pol. Ča je na ulici, ča se vidi, oto je još ostalo staro, ali nutri dvor, oto je već obnovljeno i zaista moderno. Nadam se da će još imati naša samouprava mogućnosti na to da oto svakako ostane srce sela, kao škola, a i potom kad već ne funkcionira kao škola.

Kad gdo projde u mirovinu, zato najzad pogleda. Što si krez toliko ljet izgubila u ovoj profesiji, a što si dobila?

Dobila sam partnerstva, prijatelje, poznanike. Ja tako šperam da sam se kroz cijeli život našla s ljudi ki su mi svi pomagali na onom putu što sam si zibrala. Moja dužnost je sad zahvaliti svim ki su mene podupirali, pomagali na ovom putu. Puno ih ima od bivše direktorice, do kolega, roditeljev, dice, ali najveć sam dužna svojoj familiji. Čuda sam zela od njih vrimena, igrala sam se drugim ne s kćeri, ali tražila sam ja mogućnost i za nje. I tako mislim da nešto lipo ostane za manom. Sad željim živiti nezatvoreno, isto tako otvoreno kao dosad, ali morebit već ću vrimena posvetiti familiji. To vidim, iako nas manje ima sad jur, naša obitelj je čvrsta i volimo se ter jedan drugoga podupiramo.

Ako je rič za hrvatstvo, ti si i u tom peldodavna majka bila da si svoju dīcu naučila na hrvatski jezik. Ali suprot toga u ovom selu sve manje se čuje hrvatska rič, s te strane nisi doživila kao pedagoginja neuspjeh? Ti si

ipak cijeli život djelala za hrvatski jezik, za ov duh ...

To je teško viditi da se okolica madjarizira. Duša te boli i nešto ćemo zgubiti, ali ako familija ne predaje jezik, ja kažem, ako oni to zabu naprikdati i ovu dužnost škola dobije, to već nij isto. Med dvajset učenika, morebit ćedu dvama-trimi govoriti jezik, a oni drugi ćedu se zgubiti. Na neki način ćedu imati vezu s hrvatstvom, morebit plesat ćedu, pjevat ćedu, razumit ćedu jezik, ali to ni isto da doma uključiš radio, kad gledaš televiziju jer ti to iznutar dojde kad razumiš hrvatsku rič. Jezik je temelj na kom počiva naša narodnost. Ako jezik ne znamo, onda možda po zakoni more reći negdo da je Hrvat, ali po mom sudu to nij. I imamo dužnost! Mislim da bi bila veća mogućnost i na Undi ne samo u školi se učiti hrvatski, ako roditelji to žele, onda treba i na plesačkoj probi upeljati hrvatski, svaki način poiskati za to da ako smo Hrvati, onda hrvatski govorimo. Nek malo sile i volje treba, prez toga ne ide.

Jedni ki su već u mirovini kažu da u njoj još manje vrimena imaju. Ti kako planiraš svoju budućnost?

Točku sam vrgla na jednu rečenicu, na djelatno vrime. Sad otvaram novu rečenicu, oto je mirovina. Točka je još daleko, nadam se. Željim puno toga još učiniti. Nadam se da to ovisi samo od mene kako ću si rediti život. Svakako, željim više biti s familijom, imam i unuku, nadam se da ću imati i unuke. Kao staramajka željim im biti na pomoć svakako, ali željim si one snove potražiti i realizirati koji su izostali iz mojega života. Volim putovati, volim Hrvatsku, ali volim i Mađarsku, i na mnogo mjesti još nisam bila. Rado bi pohodila i inozemstvo, recimo prošlo ljet sam bila u Egiptu, ovo su već snovi, ali još mi je od gimnazije ostala jedna sanja: Grčka. A med sanjama su mi i najbližnji, ki su mi na ulici da se s njimi razgovaram već nek što sam dosada, da već štem knjige. Više vrimena ću imati za kazališće, želim dalje ostati u kontaktu s kiseškimi Hrvati. Ako me i nadalje pozovu, ići ću ponovo podučavati jezik odraščenicim, to ću im s voljom učiniti. Volim vrt, volim si svojega psa, znači, možda će biti istina da ne budem imala ni toliko vrimena ko dosada, ali to ću činiti što volim. Kao i dosada ...

BUDIMPEŠTA – U glavnom gradu naše domovine 27.-28. rujna 2007. prvi put se organizira Real East Expo, međunarodni investicijski stručni sajam i konferencija, kojoj je glavni pokrovitelj ministrica vanjskih poslova Republike Mađarske Kinga Gőncz. Osnovni je cilj organizatora predstavljanje istočno i srednjoeuropskoga tržišta nekretnina, mogućnosti ulaganja, europske i azijske tendencije, osiguravanje stručnjacima sa svih strana svijeta razmjene iskustava, sklapanja poslova, i upoznavanje jedno drugoga – obavijestila je naše uredništvo menadžerica agencije Key Account Berta Tallósy.

OSIJEK – Predstavnici Hrvatske elektroprivrede (HEP) i mađarske tvrtke MAVIR potpisali su u Osijeku ugovor za izgradnju nadzemnoga dalekovoda 2x400 kilovolta između trafostanica u Ernestinovu i Pečuhu. Ugovor je vrijedan više od 40 milijuna eura. Dalekovod će biti ukupne duljine 86,4 kilometra, od čega je 44,1 kilometra hrvatske dionice. Ožujak 2010. godine najkasniji je datum puštanja dalekovoda u pogon. Izgradnjom dalekovoda Ernestinovo – Pečuh povećat će se sigurnost opskrbe električnom energijom sjeveroistočnog dijela Hrvatske, povećanje stabilnosti u radu elektroenergetskih sustava obiju država te omogućiti povećavanje kapaciteta na prioritetnome međunarodnom energetskom pravcu sjever – jug. U nazočnosti ministra gospodarstva, rada i poduzetništva Branka Vukelića, ugovor su potpisali Dubravko Sabolić, direktor HEP-Operatora prijenosnog sustava, i Gábor Tari, član uprave tvrtke MAVIR (Mađarski operator prijenosnoga sustava).

PULA – Zamjenik gradonačelnika Fabrizio Radin i pročelnica Upravnog odjela za kulturu Klara Udovičić primili su u utorak, 10. srpnja, Ivana Bandića, veleposlanika Republike Hrvatske u Mađarskoj, zamjenika gradonačelnika Pečuha Tibora Gondu i predsjednika pečuške Hrvatske manjinske samouprave Ivicu Đuroka. Pula i Pečuh surađuju već nekoliko godina, pa su tom prigodom predstavnici dvaju gradova razgovarali o nastavku suradnje. S obzirom na to da će Pečuh 2010. biti europska kulturna prijestolnica, Pula je ponuđeno sudjelovanje u ovome velikom projektu. Razmotrene su mogućnosti suradnje i razmjene kulturnih programa, odnosno sudjelovanje Pule u pripremama i završnim manifestacijama.

Objavljen dvobroj časopisa *Pogledi*

S materijalnom potporom Hrvatske državne samouprave te Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj te zalaganjem članova Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, nedavno je tiskan dvobroj „Pogleda”, časopisa za kulturu i društvena pitanja Hrvata u Mađarskoj, za 2006. g.

Za njegov uvod urednici su odabrali razgovor *dr. prof. Dinka Šokčevića* s voditeljem Katedre za hrvatski jezik Filozofskog fakulteta Sveučilišta Janusa Pannoniusa u Pečuhu, *dr. sc. prof. Ernestom Barićem*, a koji je usmjeren na životne staze te njihov utjecaj na bavljenje kroatistikom, školovanje odnosno studije za oformljavanje zanimanja za slavistiku, te o putu od Južnoslavenske katedre na VNŠ do današnje kroatistike na sveučilištu u Pečuhu, na budućnost kroatistike odnosno hrvatskog jezika i hrvatske manjine u Mađarskoj, na znanstvena dijalektalna istraživanja, na buduće planove na području jezičnih znanosti, sa zaključkom kako „bez jakoga i svoga hrvatstva svjesnoga znanstvenog kadra nema ni jake hrvatske manjine u Mađarskoj”.

S pet pjesama se predstavlja pjesnik *Krešimir Bagić*, s četiri pjesme *Đuro Franković*, sa po dvije *Marko Dekić* i *Stjepan Blažetina*. Veoma je zanimljiva pripovijest gradišćanskohrvatskoga prozaista *Andija Novosela* „Naklada”, jednako kao i (članak iz nedovršenog romana) „Razgovor o vječnosti” *Roberta Bacalja* te prijevodi *Dinka Šokčevića* mađarskoga pjesnika *Gábora Csordása* „Listići sudbine” (*Sorscédulák*). Veoma je dobar

izbor prijevoda pet pjesama *Attile Józsefa*, radovi učenika naše budimpeštanske gimnazije. Pozornosti je vrijedno štivo o sjećanju na *Miroslava Krležu* i *Zoltána Csuku*, pod naslovom „Platane na Zrinjevcu” iz pera *Stipana Švrake*, te napis *Živka Mandića* o igrokazima *Ivana Petreša*.

Napose je vrijedno pročitati studijsko-znanstveni uradak *Ernesta Barića* „Prilog odnarođivanja iliti dragovoljnoj asimilaciji podravskih Hrvata”.

Živko Mandić javlja se s još jednim napisom u kojem autor pod naslovom: „Na Fancagi nepravda se čini ...”, s više toponimskih primjera, dokazuje i raspravlja o pravilnome hrvatskom imenu bajskog predgrađa *Bajaszentistvána*, koje su tamošnji urođeni *Bunjevci* oduvijek zvali nikako drukčije doli *Fancaga* – dakle obvezatno ga je pisati u takvom obliku.

Prvi dio napisa *Imrea Ressa* „Kronologija Hrvata u Mađarskoj, od 1900. do 1944. godine” obuhvaća kulturno-prosvjetna i povijesna zbivanja koja su u to vrijeme, točnije, od 24. travnja 1900. pa sve do 2. listopada 1920. g., bila vezana za Hrvate na panonskim prostorima.

Profesorica *dr. sc. Sanja Vulić*, redovita sudionica i predavačica na našim znanstvenim simpozijima, nastavlja svoju jezikoslovnu seriju o govorima Hrvata u Mađarskoj; ovaj put razmatra kajkavske govore u *Podravini*.

Poučno i zanimljivo je predstavljanje

književno-esejskoga djela *Stjepana Blažetina* „Porcija besmisla, zb(i)rka”, u izdanju Hrvatskoga znanstvenog zavoda, 2003, Pečuh, zagrebačkoga književnika, esejista i kritičara *Đure Vidmarovića* pod naslovom „Postmoderna i sudbina mađarskih Hrvata”.

Jezikoslovna razmišljanja s manjinskog aspekta jest recenzija *Sanje Vulić* o najnovijoj knjizi *Ernesta Barića* „Rode a jezik?!”.

M. Dekić

ČAVOLJ – Svake godine imamo po 7-8 nastupa u okolnim naseljima, ali i šire. Tako smo već bili u Baji, Kečkemetu i Budimpešti, a još ove godine, u rujnu, gostovat ćemo u Slovačkoj u prijateljskom naselju *Nasvadu*, s odraslom plesnom skupinom, zatim s dječjom skupinom u susjednom *Sentivanu* na *Danu sela*, i u Baji. Dogodine ćemo proslaviti petu obljetnicu utemeljenja *Bunjevačke dječje plesne skupine* – kazao nam je uz ostalo predsjednik čavoljske Hrvatske manjinske samouprave *Stipan Mandić* o ovogodišnjim aktivnostima, spomenuvši i planove za iduće razdoblje.

«Za sljedeću godinu već planiramo nastup u Hrvatskoj, Budimpešti i okolnim naseljima. Ove godine smo obnovili *bunjevačku narodnu nošnju* za odrasle, a na godinu ćemo obnoviti dječju nošnju, jer djeca nam rastu, a uvijek ima i novih članova. Uza skromna sredstva pokušavamo stvoriti sve uvjete za rad. Imamo svoje prostorije. Premda su male, u njima se odvija bogat klupski život. Svake subote od 15 do 17 u klubu su djeca, a poslije odrasli. Održavamo imendane, rođendane i druge susrete. Kada imamo malo slobodnog vremena, onda kažemo „Ajmo mi malo kući”, jer tako nazivamo naš klub gdje se redovito sastajemo. To nam je uistinu drugi dom – zaključuje *Stipan Mandić*.

PETRIBA – Hrvatska manjinska samouprava sela *Petribе*, na čelu s *Čabom Prosenjakom*, 21. srpnja priredila je natjecanje u kuhanju za pomurske hrvatske samouprave. Cilj je dana bio međusobno druženje vijećnika manjinskih samouprava i jačanje nacionalnog identiteta *Petribе*. Uz kuharsko natjecanje *KUD Sumarton* se predstavio u punom sjaju: s tamburaškim orkestrom, pjevačkim zborom i plesnom skupinom.

Trenutak za pjesmu

Đuro Franković

Pismo 2

Nisam Te pozdravio zelenom uskrsnom grančicom, valjda zbog Tvojih oštrih riječi?!

Ti me osuđuješ. Oblijeva Te plamen bunta.

Zaboravljaš da si uz mene povezana krvlju i kostima!

Čekanje i ponovno čekanje; veličina strpljivosti se mora uliti u Tebe.

Možda lažem kada Ti kazujem:

– Budi izdržljiva! Počešljaj se svom snagom vjetra, i on će Ti svirati melodiju pozdrava,

primijetit ćeš ponovno Svoje rođenje.

Proklete daljine nas razdvajaju;

Rijeke gase u nama zeleno svjetlo,

peru tragove do Tvog skrovišta ...

Sâm sam na ulici i duboko udišem

svježi zrak.

(*Pogledi*, 2007)

Luč u Novome Vinodolskom

potpisat će i službeni sporazum o suradnji. Nju žele razvijati i na kulturnom te na sportskom i gospodarskom polju. Budimpešta i Novi Vinodolski blizu su jedni drugima, i treba iskoristiti sve mogućnosti zajedničke suradnje.

Kako je za Radio Croatia izjavio Antun Kričković, osim nastupa za vrijeme ovogodišnjega jednodnevnog boravka u Novome Vinodolskom, našlo se vremena i za kupanje i razonodu. „Luč“ je primljena ovacijama na svakomu svom nastupu, nije manjkalo gledatelja koji su uživali i u mađarskim plesovima i u koreografijama plesova Hrvata iz Mađarske te u poznatoj Kričkovićevoj koreografiji Carmina Burana.

Branka Pavić Blažetin

Veze između XVI. okruga grada Budimpešte i grada Novoga Vinodolskog traju već godinama i odvijaju se, zasada, uglavnom na polju kulture. Na web-stranici XVI. okruga, na linku „gradovi prijatelji“ osim Waltershausen, Krakova, Comune di Canistro i Podunajskih Biskupica našli smo i na ime grada Novoga Vinodolskog.

Učvršćenju veza svakako pridonosi i činjenica što je od velikoga broja manjinskih samouprava u spomenutom okrugu jedna Hrvatska manjinska samouprava čiji je zastupnik i naš zaslužni umjetnik, koreograf Antun Kričković, voditelj Plesnog ansambla Luč. Tako je spomenuti ansambl početkom srpnja, točnije od 7. srpnja, tjedan dana nastupao u Novome Vinodolskom na njegovim ljetnim pozornicama u sklopu vinodolskoga ljetnog karnevala. Nimalo čudno što su Vinodolci odlučili da u svoju turističku ponudu, u kulturne sadržaje uključe i maškare koje se tako na ulicama Vinodola neraduju samo u pokladnom razdoblju nego i ljeti u sklopu Velikoga karnevala. Šareni je to mimohod kojemu je ove godine sudjelovalo preko dvije tisuće sudionika, među njima i članovi „Luči“, gosti iz Slovenije, Italije, Danske i iz svih hrvatskih županija. Tom karnevalu već tradicionalno, iz godine u godinu, sudjeluje i plesni ansambl Luč koji je i ove godine imao niz zapaženih nastupa. Od nastupa i sudjelovanja u mimohodu na dan otvaranja karnevala preko samostalnih plesnih večeri u Bribiru, Povilama, Selcu, Novome Vinodolskom na trgu Ivan Mažuranića, Klenovcima na proslavi svete Margarete do nastupa u Ledenici.

Kako saznajemo, u kolovozu dva gradonačelnika, Oleg Butković i Péter Kovács,

Mladi baranjski svirači

Tambura i tanac znova u Šopronu

Od 9. do 15. julija, i ljetos je organiziran Tamburaški i plesni tabor u šopronskom Dičjem i folklornom centru. Znači, mjesto isto, voditelji isti (tamburaška sekcija Dražen Šoić, asistent na Školi folkloru u Hrvatskoj i Atila Kuštra, svirač iz Podravine ter plesna grupa Ivana Radačić, voditeljica KUD-a Tamburica iz Velimirovca), a i diozimatelji su uglavnom svi isti. U četiri ljeti s istim oduševljenjem su poiskali ov gradišćanski varoš zavolj instrumentalne glazbe i hrvatskoga folkloru. Petak, 13. julija, predzadnji dan tabora u deveti, i sama se čudim, svi pohodnici su točni, precizno se začme vježba, proba. Dražen Šoić šalno govori, svaki dan bi morali mediji pratiti djelo, onda ne bi bilo gor zakašnjenja, zaspanja. A s jedne strane i to se

razumi, kad još i noći su pravoda duge i naporne, kad se i onda vježba tanac i svirka, naravno, onda prez regule. Ljetos još jednoč, kot svako ljetos, kako smo doznali od glavnoga organizatora Geze Völgija ml., nije bilo lako organizirati jednotajedni sastanak mladih, zavolj manjkajućih pineznih izvirov. – *Prošlo ljetos smo ostali u dosta teškoj situaciji, u minusu je zatvoren tabor, i onda ljetos se nisam usudio najpr već organizirati, početi razislati pozivnice, nego kad sam već znao za dost dovoljno financijskih sredstav, onda je djelo krenulo. Prije misedan sam začeo sakupljati ljude za tabor – objašnjava koljnofski tamburaš, predsjednik HMS-a u Koljnofu. Uz financijsku potporu Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine, Hrvatske državne samouprave, grada Šoprona, Hrvatske manjinske samouprave Šoprona, Hrvatske manjinske samouprave u Koljnofu, kot i uz glavnu organizaciju Koljnofskoga hrvatskoga društva i privatno angažiranje parlamentarnoga zastupnika Matije Firtla i predsjednika HMS-a u Šopronu dr. Franja Pajrića, uspelo je dovatiti u Šopron ponovo 70 ljudi ki su pravoda sadržajno, zabavno potrošili dotičnu sedmicu. Po broju su najvećimi bili domaći Koljnofci, Petroviščani, Hrvati iz Zalske županije, kot i iz slovačkoga naselja Čunova. Pokidob je Geza Völgij i predsjednik Odbora za mladinu i šport kod HDS-a, jur prvi dan tabora je napunio i drugim sadržajem. Naime, ovde su se strefili zastupniki omladinskih organizacij, iz već držav (Austrija, Slovačka, Ugarska) da bi malo skupno razmišljavali, diskutirali o budućnosti mladih. – *Ispalo je da je bilo jako sretno da smo to napravili, jer puno korisnih misli i primjedbov je došlo od mladih i uvjeren sam da smo krenuli jedno razmiš-**

ljanje u glava mladih. Ugotovili smo da bi se ipak trebalo na civilnoj razini više angažirati, morebit u Zali, u Budimpešti se nešto jur priprema. Osvidochen sam da uz ovakve tančene i sviračke zabave moramo napraviti i priredbe ozbiljnoga karaktera da budu mladi ćutili da se moraju sami angažirati, da je važno da se njev glas čuje ter da i oni izrazu pred javnosti svoje želje, svoja mišljenja.

Subotu, 14. julija, na šopronskom Glavnom trgu zopet se je zaglušao glas tambure, jer nij od toga lipše kad ovakov orkestar zasvira, i to otrpilike dvajset novih jačak. Tancoši su predstavili dvi zavježbane koreografije iz Baranje, a uz pečenu svinju i koljnofske gibanice je završen i ovoljetošnji, četvrti tamburaški i plesački tabor, i vjerojatno su svi pohodnici još jednoč napustili ov varoš s novim znanjem, lipimi spominki i doživljaji.

-Tiho-

Diozimateljice o šopronskom taboru

Katarina Maasz iz Čunova: Ča je to ča nas simo zove? To je to da znamo da će ovde svenek biti dobro, znamo da će ovde biti naši prijatelji, znamo da će ovde biti kvalitetni voditelji ter da ćemo se svenek ča novoga naučiti. Ovo je sada sasvim slučajno da sam u plesačkoj grupi, aš prvo ljeto sam igrala, drugo ljeto sam tancala, pak sam opet igrala, sada mi je zopet vandošlo da bi morala tancati. Došla sam s prijateljicom jer i ona ne voli biti sama, to je iz čistoga prijateljstva da tancam, ali s ljubavi prema tancu, naravno. Znamda va tancu maru već znam pokazati, ali človik ako kani igrati, mora čuda već vježbati. Ako pak poslušam te tamburaše, svaki put nek vrtim s glavom, kako sam ja čemerna, i kako su oni dobri, ter koliko bi ja morala još vježbati. Mislim da va tancu ako človik ima čut za ritam, onda to mu gre za čuda friže. Plešemo Baranju i Bunjevca, tipične koreografije ke ima skoro svaki ansambl. Naravno da to nisu ne znam kakovi koraki, i ne znam kako izvrsne koreografije. To su osnove ke si znamo zapametiti, a pak va našem društvu, ako ćemo biti jedanput voditelji, to znamo lipo dalje dati ili va zabavi upotrebiti va kakvom kolu, itd. Ov tajedan je u svakom pogledu koristan, ne nek samo zato da naučimo nešto novo igrati, bolje tancati, nek osnivamo nova prijateljstva, imamo nove kontakte, a pak se potom za čuda laglje daju određene stvari organizirati. Mora zato človik imati u sebi u naturi čuda ča da izdrži ov tajedan. Kad smo još bili mlaji, pred štirni-trimi ljeti, to je bilo još gorje, to smo bili stalno budni. Cijeli tajedan smo ovde lumpovali, onda smo dva tajedne doma nek spali, al sada je to jur maru mirnije, to se čuti da ljudi znaju da se moraju jur zispati da budu na probi da si znaju koncentrirati.

Eva Terei, najzrelija diozimateljica u taboru, rodom iz Koljnofa, danas živi u

Šopronu: Zato sam se javila na ov tabor, i ovako stara, kad mi se jako vidu tambure. Tamburice glas, to mi da moći za moj žitak, zato sam se popala učiti pod starost na tambura. Kad sam mlada bila, nisam imala na to vrimenta, kad smo morali robiti, a sad moju dušu čvrsto držu tambure. Dva ljeta sam popala svirati. U Šoproni imamo Hrvatski klub, koga fera Feri Pajrić, i tamo smo dobili jedno naticanje kot i par tamburov i s učiteljem Gezom Völgyijem redovno vježbamo. Ja sam si moje tambure sama kupila kad sam bila tako jako vesela da se učimo. Jako dobro se čutim ovde. Prva sam ka dojde, frtalj na devet sam ovde, kad me jako-jako veseli ov človik ki nas uči. To je tako puno vridnosti človik, i ovakovoj staroj babi kot sam ja i meni razlaže, bar ča ga pitam, veselo, ne veli da neće. On si vrime zame za svakoga, on dojde za pol ure prije nek se popade ura, i svakomu je na pomoć ki se k njemu obrne. Ja ga jako poštujem i velim ovakove ljude bi morali već imati, aš je on zaistinu za mladinu i za stare i svakomu da pomoć va tamburi i va njegovom habituši. Još vježbam doma, kad ovi mladi bolje znaju nek ja, aš ja ne kanim zaostati od njih. Je, kad doma do noći, do jedne, do dvi ure igram, aš ne kanim im ča pofušati. Ova mladina je mene jako lipo zela k sebi, nisu mene gledali da ča va teta stara kani?! Ja sam se pomladila ovde. Trudno je bilo, ali i veselo. Ovde je svaki dobar človik, dobar Hrvat, ja ovde nisam vidila takovoga ki je nemaran, ali ki je neposlušan. Mladi, veseli dobri ljudi su, i sviramo skupa. Jako mi se vidu ove jačke ke smo si naučili, mi u klubi još ne znamo ovako čuda.

Bar ča nas uču, mene je to gonc visoko goridoneslo. Ja sam jur ostarula, ali muzika meni da moć, veselje, da ne gledam kiselo, trudno.

tiho

Dan sela i planovi hrvatske samouprave u Baćinu

Kako nas je obavijestio predsjednik Hrvatske manjinske samouprave Franjo Anišić, posljednja priredba hrvatske zajednice u Baćinu održana je na Dan sela, koji se već tradicionalno priređuje povodom blagdana svetog Ivana Krstitelja. Svojom nazočnosti ovogodišnju manifestaciju uveličala je nekolicina uzvanika, među njima Mladen Jurković s Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti i konzul gerant Generalnoga konzulata u Pečuhu Vesna Njikoš Pečkaj. Premda ovaj put zbog drugih obveza nisu došli predstavnici prijateljskog naselja iz Hrvatske, mjesta Baćine u općini Ploče, suradnja dvaju naselja gotovo istog imena i dalje napreduje. Naime, baćinski KUD «Vodenica» uskoro će otputovati u Baćinu gdje će na poziv prijateljskog naselja boraviti čak deset dana na hrvatskoj obali. Put omladinske folklorne skupine u Baćinu materijalno podupire među ostalima i baćinska hrvatska samouprava.

Budući da već otprije uspješno surađuju s Donjim Miholjcem, Omladinsko kulturno-umjetničko društvo «Vodenica» u nedjelju, 15. srpnja, gostovalo je na smotri folkloru u Miholjcu gdje su svojim programom oduševili gledateljstvo, a dobili su poziv za dva nova gostovanja u Hrvatskoj.

Početak rujna, za Malu Gospu, proslavit će se župno proštenje, a služiti će se, već po običaju, hrvatska misa na zavičajnom jeziku baćinskih Hrvata. U listopadu će se u organizaciji mjesne osnovne škole prirediti već tradicionalni Hrvatski dan, županijski susret hrvatskih učenika.

Kako još doznajemo, baćinska seoska samouprava sklopila je ugovor s obližnjim naseljem Voktovom (Foktő) o zajedničkom održavanju mjesnih osnovnih škola. Svoju suglasnost dala je i hrvatska manjinska samouprava jer, kako nam reče Franjo Anišić, prihvaćeno je sve ono što su oni tražili glede daljnjeg osiguranja uvjeta za nastavu hrvatskoga jezika. Vjerojatno će zajednička ustanova dobiti povjerenog ravnatelja, a izbor novoga raspisat će se u idućih godinu dana, pri čemu HMS sela Baćina ima pravo suglasnosti.

S. B.

Putovi svetog Martina

Hodočasnici u sumartonskoj crkvi, s načelnikom

Europsko vijeće 2005. g. cestu koja vodi od Sambotela do Toursa proglasilo je Europskom kulturnom cestom, radi predstavljanja života i istaknutih spomenika jednog od najpoznatijih svetaca u Europi, sv. Martina. Sv. Martin rođen je u Sambotelu. Među vojnicima Rimskoga Carstva isticao se viteštvom, dobrotom i sućuti prema siromašnima. Pod utjecajem svoje vizije postao je kršćaninom, napustio je vojničku karijeru i pošao na put širenja kršćanstva. Na području Europe više od tri tisuće naselja i crkava nosi njegovo ime. U Mađarskoj 110 naselja ima neko obilježje sv. Martina, čak 18 naselja nosi njegovo ime u svom imenu, među njima ima i naših hrvatskih naselja: Sumarton, Martinci, u nekima pak stoji crkva u njegovu čast npr. u Koljnofu. Štovatelji sv. Martina mogu steći svečanu diplomu ako obiđu deset spomen-lokacija sv. Martina navedenih u knjizi hodočasnika. Deseta postaja treba biti rodni grad sv. Martina, tj. Sambotel. Hodočasnici koji su krenuli iz Sambotela da obiđu i hrvatska mjesta, 9. srpnja stigli su u Sumarton kako bi put nastavili u Hrvatskoj preko Podturna, Sv. Martina na Muri, Donje Voće, Varaždinskih Toplica, Donjeg Martijaneca do Varaždina. Družinu je predvodio Robert Orban i György Feist, kulturni savjetnik grada Sambotela. U Sumartonu je družinu primio načelnik sela Lajoš Vlašić koji je ukratko predstavio selo, pokazao crkvu sv. Martina i drveni kip postavljen na križanju.

Uz isti taj projekt veže se postavljanje «Stopa sv. Martina» 5. srpnja u Dugom Selu na martinsku crkvu na kojem su bili nazočni i donaćelnik Sumartona Jože Đuric i župnik crkve sv. Martina iz Sambotela Géza Aigner. Tako se Dugo Selo službeno uključilo u međunarodni itinerar (opis puta s podacima o stajalištima) s polazištem iz francuskoga grada Toursa gdje je sv. Martin obavljao dužnost biskupa. Predstavnici naselja, osim hodočasnika, razgovarali su i o drugim mogućnostima suradnje, npr. na polju kulture. G. Đuric se upoznao s tamošnjim kulturnim društvom «Preporodom». Projekt Putovi sv. Martina se ostvaruje se u okviru Slovensko-mađarsko-hrvatskoga programa za susjedstvo, a sufinanciraju ga Europska unija i Republika Mađarska.

beta

Ljetni tabori u Vlašićima

Stipan Krekić vodi zanimanja u tamburaškom taboru

Prema odluci Skupštine Hrvatske državne samouprave, i ove su godine održani ljetni tabori u Vlašićima na otoku Pagu. U razdoblju od 17. lipnja pa sve do 8. srpnja u Kulturno-prosvjetnom centru i odmaralištu Hrvata u Mađarskoj boravilo je tristotinjak učenika dvojezičnih škola i škola s predmetnom nastavom te članova hrvatskih kulturno-umjetničkih društava. Jednako kao i lani, planirana su samo dva tabora: Jezični tabor te Plesni i tamburaški tabor. Međutim, broj prijavljenih učenika u ovaj potonji znatno je nadmašio kapacitet odmarališta za predviđena dva tjedna, pa smo se iz tog razloga odlučili za organiziranje još jednog tabora. Ovu navalu u prvom redu možemo zahvaliti i više nego povoljnoj cijeni po kojoj

su djeca mogla boraviti u taboru. Trebali su uplatiti samo 15.000 Ft, s tim da je Hrvatska državna samouprava preuzela snošenje preostalog dijela uplate i plaćanje putnih troškova.

U Jezičnom taboru sudjelovalo je 94-ero djece iz Budimpešte, Baje, Belezne, Dušnoka, Fićehaza, Lukovišća, Martinaca, Mlinaraca, Pečuha, Salante, Santova i Šeljina, a s njima je bilo sedam nastavnica. Za djecu su obično prije podne organizirana zanimljiva i korisna zanimanja kao što su jezične vježbe, kreativna zanimanja, narodopis i razne športske aktivnosti, a poslije podne se odlazilo na plažu. Osim toga organizirana su dva izleta, obilazak grada Paga, povezan s posjetom Sirani, i obilazak Zadra koji je bio

Zanimanje u Jezičnom taboru

povezan s trosatnim krstarenjem duž Zadarskoga kanala. U okviru tabora bila su razna događanja, kao što su: prijateljska večer, igre bez granica, natjecanje u plivanju, gladijatorske igre, aerobik, plesnjak, nastup Klape mladih iz Paga i na kraju završna večer.

Nakon Jezičnog tabora slijedila su dva Plesna i tamburaška tabora gdje je u prvom broj sudionika bio 91, također sa sedam nastavnika, iz Aljmaša, Baćina, iz KUD-a Baranja, Gare, Kaćmara, Koljnofa, Pečuha i Santova, a u drugom ih je bilo 79-ero sa šest nastavnika, iz dušnočkoga KUD-a Danubia, Kerestura, salantskoga KUD-a Marica i Starina. Sadržaj ovoga tabora, s malim razlikama, bio je jako sličan prijašnjem taboru. Najveća je razlika bila u zanimanjima jer se ovdje radilo u okviru dvije do tri radionice, a

to su plesna radionica, tamburaška radionica i po potrebi održane su jezične vježbe. Osim toga, jednako kao i prošle godine, polaznici tamburaške radionice prvoga Plesnog i tamburaškog tabora svirali su tamburašku misu u Vlačićima i u susjednoj Poveljani. Valja spomenuti da su domaćini bili oduševljeni „koncertom” mladih jer su time uveličali misu na Dan sv. Petra i Pavla.

Zaključno želim reći da je Hrvatska državna samouprava organiziranjem tabora i ove godine postigla svoj cilj s okupljanjem što više mladih Hrvata iz Mađarske kako bi upoznali svoju matičnu državu, boravili u Odmaralištu „Zavičaj” i kako bi u hrvatskom okruženju jačali nacionalnu svijest naše mladeži, jer Hrvatska je zemlja koju se samo voljeti može.

Zdenka Šibalin

MALA STRANICA

Izradila: Dijana Kovačić iz Fičehaza

Sudionici prvoga Plesno-tamburaškog tabora na izletu u Zadru

Zanimanja s Durom Jerantom

Natjecanje u plivanju

Klape mladih iz Paga

Dječje ljetne igre u Svetoj Mariji

Osnovna škola iz Sumartona i Svete Marije ove godine izrazili su želju da obnove suradnju. Tijekom školske godine načelnica sela i ravnatelj škole iz Svete Marije boravili su u sumartonskoj ustanovi da porazgovaraju o mogućnostima surađivanja.

Dana 1. srpnja došla je prilika susretanja u Svetoj Mariji gdje su se održavale «Dječje ljetne igre» za donjomeđimurske škole. Sedma priredba koju je 1998. g. započelo Društvo žena u Kotoribi smještena je svake godine u drugom naselju donjeg Međimurja, slično kao u Pomurju susret tamošnjih škola. Prilikom natjecanja djeca pokazu svoju vještinu u igrama spretnosti, u društvenim igrama te u brzom razmišljanju. Na ljetne igre okupilo se stotinjak sudionika 3.-6. razreda iz Kotoribe, Donje Dubrave, Donjeg Vidovca, Svete Marije te iz našega Sumartona. Njih je pozdravila Đurđica Slamak, predsjednica Društva žena. U mjesnome Športskom parku djeca su se borila za dobre rezultate. Najspretniji su bili Korpići iz Kotoribe, no vrlo vrijedno, tj. drugo mjesto osvojila su sumartonska djeca. Nakon zamornog natjecanja mali folkloriši, pjevači KUD-a „Ivan Mustač Kantor” iz Svete Marije prikazali su djelić kulture svoga kraja, a mali sumartonski tamburaši dokazali su da spretno barataju i žicama. Predstavnici Sumartona, koji su otpratili djecu, načelnik Lajoš Vlašić, predsjednik KUD-a Jože Đuric i ravnatelj škole Žolt Trojko, predložili su da se ta priredba «preseli» i preko granice, i neka Sumarton bude peti u organiziranju «Dječjih ljetnih igara». b

Jezični tečaj u Opatiji

Pretprošli tajedan je Agencija za odgoj i obrazovanje iz Zagreba organizirala stručno usavršavanje za učitelje i odgojiteljice hrvatske nacionalne manjine u inozemstvu i iseljeničtvu. Voditeljica seminara bila je mr. Renata Ozorlić Dominić. Seminar je bio prvi put organiziran od strane Agencije, kad prije je to bio zadatak Ministarstva obrazovanja i športa Republike Hrvatske. Na seminaru su bili sudionici iz različitih orsagov: iz Austrije, Austrije, Ugarske, Rumunjske, Srbije, Slovenije, Slovačke, Švedske, Makedonije i Crne Gore ter iz Bosne i Hercegovine. Po službenom otvaranju su bili podijeljeni učitelji i odgojiteljice u tri grupe, kade su djelali svaki dan dopodne u radionica. Poslušali su predavanja o domovinskoj lirici i školski programi, o jezičnom istraživanju u hrvatskom standardnom jeziku, o stvaralačkom pristupu u djeli Ivane Brlić-Mažuranić, o kultiviranju hrvatskoga standardnoga jezika u

XX. stoljeću, o suvremenoj hrvatskoj prozi (1990. – 2000.) i o mediji u odgojno-obrazovnom procesu. Na seminaru su bili poznati predavači kot na primjer: prof. dr. sc. Karol Visinko, prof. dr. sc. Vinko Brešić, prof. dr. sc. Marko Samardžija i ostali profesori iz Hrvatske. Andrija Ivančan, poznati koreograf i etnolog, je svaki večer držao radionicu i upoznao sudionike s tanci Republike Hrvatske. Nudjen je bio i izlet u Rijeku, u Trsat i na otok Krk, kade su pogledali znamenitosti grada Krka i spomenik Baščanske ploče u Jurandvoru. Ovoga ljeta su sudionici dostali jako čuda novih informacijov o Republici Hrvatskoj, o glavnom gradu Zagrebu i o povijesti hrvatskoga grba, zastave i himne. Zadnji dan su pogledali lutkarsku predstavu „Bolpina i vuk” u izvedbi skupine Babin pas iz Rovinjskoga sela. Na seminaru je sudjelivalo blizu 30 pedagogov iz Ugarske.

Ingrid Klemenšić

Izaslanstvo grada Baje u Labinu

Dogovoren nastavak suradnje

Potkraj prošloga tjedna, 7. srpnja, predvođeno dr. Zoltánom Révfjyem, novoizabranim gradonačelnikom, kojemu je ovo bio prvi posjet Labinu, izaslanstvo grada Baje u kojem su još bili dogradonačelnik Lajos Búcsu, predsjednica bačkog ogranka SHM-a Angela Šokac Marković i predsjednik Hrvatske manjinske samouprave grada Baje Šandor Pančić, boravilo je u posjetu prijateljskom gradu Labinu u Hrvatskoj. Goste iz Baje primio je novoizabrani gradonačelnik Labina Tulio Demetlika, pod čijim je vodstvom prije nekoliko godina uspostavljena suradnja dvaju gradova. Bila je to prigoda da se gradonačelnici dvaju gradova dogovore o daljnjoj suradnji. Naime, u idućem razdoblju formirati će se Paritetna komisija koju će činiti po četvero članova iz svakoga grada, radi izrade programa aktivnosti za sljedeće razdoblje. Dvojica su se gradonačelnika suglasila da se nastavi sa započetom suradnjom osnovnih i srednje škole, te suradnjom na kulturnom, športskom i gospodarskom planu.

S. B.

Hodočašće u Komar

Kaniška Hrvatska manjinska samouprava 2002. g. založila se kod župe naselja Komara (Homokkomárom) da se ondje svake godine 13. srpnja govori hrvatska misa za naše pomurske vjernike. Od tada svake godine na taj dan iz Hrvatske dolazi svećenik celebrirati za njih misu na hrvatskom jeziku. Ove godine hodočastili su i vjernici iz drugih hrvatskih regija u Mađarskoj.

Puna crkva

Naselje Komar, 13 kilometara udaljeno od Kaniže, oduvijek je bilo omiljeno hodočasničko mjesto za Hrvate pokraj obje obale rijeke Mure, a i za žitelje iz Slovenije.

Malo mjesto sa svega 236 stanovnika, u pisanim spomenicima prvi put se spominje 1293. g., kao Humuckamar, gdje su se 1360. g. nastanili pavlini i izgradili samostan. Godine 1722. napučili su ga Nijemci, a posjed je kupio Ferenc Esch, koji je započeo izgradnju sadašnje crkve. Pri kopanju temelja, na mjestu gdje stoji današnji glavni oltar, pronašli su sliku Djevice Marije s malim Isusom. Prema kronici, sliku su odnijeli u donju kapelicu, a ona se vratila na svoje mjesto. Prema legendi onaj tko se molio pred slikom ili ju je dotaknuo, ozdravio je. Toj čudotvornoj slici hodočasnici dolaze od kraja 18. stoljeća.

Za izgradnju crkve nije zaslužna samo obitelj Esch, nego i grof Lajos Batthyány, kojemu je to mjesto darovao kralj. Na sveopće zadovoljstvo vjernika dao je donijeti i moći sv. Feliksa iz Rima. Crkva je u potpunosti sagrađena 1778. g. Grof Batthyány je tražio da se po potrebi mise služe na mađarskom, hrvatskom i njemačkom jeziku, stoga se na tome mjestu u 18. stoljeću misilo i na hrvatskome.

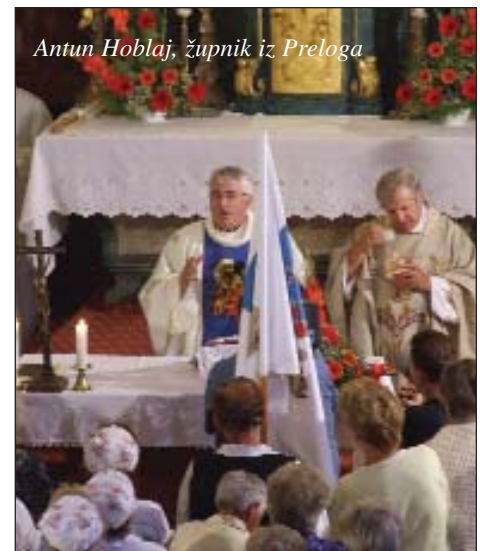
Komarska crkva danas je najveće zadunavsko proštenišće.

U svakom mjesecu 13-og se održava hodočasni dan radi otkupljenja grijeha. Na zamolbu kaniške Hrvatske manjinske samouprave, od 2002. g. 13. srpnja održava se

hrvatska misa, odnosno hrvatski hodočasnički dan na kojem misu služi svećenik iz Hrvatske, na radost pomurskih Hrvata. Do sada je bio čest gost dekan iz Koprivnice Blaž Horvat, a misu je služio i već preminuli varaždinski biskup Marko Culej. Ove je godine misu govorio župnik iz Preloga Antun Hobljaj s pomoću župnika Jankovića. Bili su nazočni i svećenici okolnih naselja.

Marija Vargović, predsjednica kaniške Hrvatske manjinske samouprave, šesto hrvatsko hodočašće željela je proširiti tako da ono poprimi državno obilježje, te je pozvala Hrvate i iz drugih regija. Organizirano su došli gradišćanski Hrvati iz Koljnofa, Unde i Četara, i hodočastili u narodnoj nošnji. Organizirano, također u narodnoj nošnji, hodočastili su pomurski Hrvati iz Petribe, Mlinaraca, Pustare, Serdahela, Sumartona i Kaniže, ali bilo je hrvatskih vjernika i iz Pečuha, Budimpešte. Stigli su vjernici iz osamdeset naselja. Imre Szűcs, komarski župnik, na hrvatskom jeziku pozdravio je preloškoga svećenika Antuna Hobleja i zahvalio mu što se odazvao pozivu.

Velečasni Hoblej izrazio je radost što je pozvan na to lijepo hodočasno mjesto koje, prebrodivši jezične poteškoće i državne granice, okupilo je ljude velike katoličke obitelji koji su se skupa molili svojoj nebeskoj majci. Prepunu crkvu i misno slavlje uveličalo je prekrasno pjevanje crvenoga zbora iz Preloga. Na kraju misnoga slavlja i ophoda

Antun Hobljaj, župnik iz Preloga

preloški župnik obratio se Hrvatima iz Mađarske i zahvalio im što su kroz stoljeća, unatoč tomu što su živjeli u drugoj državi, očuvali svoj materinski jezik, kulturu i sve vrijednosti svojih predaka. U znak zahvalnosti podario je crkvu i hrvatske vjernike hrvatskom zastavom.

Dok su se vjernici okupljali za ophod, teta Katica Kuzma iz Pustare ispričala je kako su nekada išli u Komar na hodočašće:

– Da sam išče bila deključka onda sem z mamom i japom dišla v Komar pešice. Nesli smo si jelo i pilo kaj ne bi bili gladne, dog je bil put al lepi. Lepi so lugi ti blizu Komara. Da je bila prošencija nesli smo križno drvo, zastavu. Jako mi je lepo tu vu tem mestu, da me nekaj boli al sem betežna dojdem tu pak onda mi je fnogo leže, nekak mi se duša slobodna.

Bilo je i sada mladih Petribljana koji su put iz svoga mjesta do Komara (25 kilometara) prošli pješice, kao nekoć njihovi preci.

Beta

Kaniški Hrvati

Starinski tamburaši na Pagu

Ove je godine 13 starinskih tamburaša sudjelovalo u radu Tamburaškog i plesnog tabora koji je, u organizaciji Hrvatske državne samouprave, održan u Vlačićima na Pagu od 1. do 8. srpnja. Učenici starinske osnovne škole ponijeli su sa sobom školska glazbala, na kojima su svakodnevno vježbali po nekoliko sati. Način rada na Pagu nije im bio neobičan jer je voditelj tamburaškog zanimanja bio njihov nastavnik Tibor Kedveš, a voditeljica tabora nastavnica hrvatskog jezika Ružica Kedveš. Za plesna zanimanja bio je zadužen Grga Kovač iz pečuške Hrvatske gimnazije Miroslava Krleže. Starinski tamburaši, pojačani izvrsnim sviračima i pjevačima iz Dušnoka i Salante, izveli su na završnoj večeri nekoliko novih skladbi koje su naučili u taboru. Ta završna večer, inače, nije običan nastup u zatvorenome krugu, već je postao običaj da se na gala predstavu putem plakata pozovu mještani i turisti koji borave u Vlačićima. Tako se i ove subotnje večeri na terasi hotela „Zavičaj“ okupilo dosta znatiteljnika koji su uživali u dobroj svirci i lijepim plesovima.

Mladi glazbenici su i prije završne večeri više puta nastupili na plesačnicama zajedno sa svojim profesorima. Osim starinskih i dušnočkih, u taboru su vrijedno radili i mali tamburaši iz Kerestura koji su, kao početnici, ovom prilikom učili osnove muziciranja na tamburici. Zahvaljujući ustrajnosti, i oni su uspjeli uvježbati jednu skladbu za završnu večer, za što ih je publika nagradila velikim pljeskom.

Učesnici tabora imali su vrlo sadržajan program, pa je tjedan dana prošlo kao tren. U tih sedam dana nije se samo radilo, nego i kupalo u moru, a našlo se i vremena za izlete u grad Pag i Zadar. Jedan od najvećih doživljaja bila je trosatna vožnja turističkim brodom u okolici Kornata. Starinski su se učenici rastali od svojih vršnjaka u nadi da će se i iduće godine sresti na istome mjestu.

t. k.

Surdukinjac na Šukerovoj nogometnoj akademiji

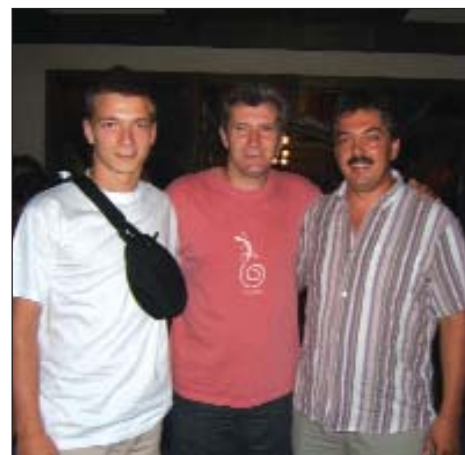

Milan s trenerom njegove skupine i s ocem

Od 23. do 30. lipnja u Novome Vindolskom održavao se nogometni kamp u organizaciji Nogometne akademije Davora Šukera. Utemeljitelj i glavni demonstrator Akademije jest Davor Šuker. U kampu su mogli sudjelovati mladi, nadareni nogometaši u dobi od 9 do 16 godina.

Polaznik Nogometne akademije bio je i Milan Tomin, mladić iz Surdukinja. Milan je rođen 1991. godine. Pohađa pečušku Gimnaziju Istvána Széchenyija. Već u ranoj dobi života počinje se baviti nogometom i sada je član Pečuškoga nogometnog kluba PMFC. Mladi, ali odista nadareni momak mnogo vremena posvećuje nogometu, što se pokazuje i na njegovim rezultatima. Prema njegovim trenerima, Milan na utakmicama u velikoj mjeri pridonosi pobjedi svojom dobrom igrom i postizanjem više zgoditaka. Mladi igrač, osim mađarskog jezika, govori njemački i hrvatski, ali kako bi usavršavao svoje znanje hrvatskog jezika, upisao je jezični tečaj. Zahvaljujući roditeljima, 16-godišnji nogometaš ove je godine mogao sudjelovati na Nogometnoj akademiji u Hrvatskoj.

Ove godine kamp je bio organiziran u hotelu Lišanj, tik uz more, pa je bio posebno zanimljiv za sudionike. Nogometaši su u njemu proveli sedam dana. Dnevice su imali dva treninga po skupinama i godištima. Osim treninga imali su i natjecanje u nogometu. Nekadašnji reprezentativni nogometaš hrvatske momčadi Davor Šuker bio je nazočan u

Milan sa Šukerom i sa svojim ocem

kampu cijelo vrijeme, te trenirao zajedno s polaznicima kampa. Osim poznatoga, talentiranog nogometaša, stručnog koordinатора i glavnog trenera, na Akademiji su bili nazočni i mnogi drugi vrhunski treneri. Stručno osoblje radilo je na usavršavanju nogometne tehnike i taktike polaznika. Svaka je skupina imala dva profesionalna trenera. Poseban trener se bavio vratarima, a bio je i specijalist odgovoran za fizičku pripremu mladih nogometaša. Kamp je imao i svoje stručne medicinske osobe, liječnike i fizioterapeute. Osim što su polaznici bili 24 sata pod nadzorom stručnog osoblja, svi su bili i osigurani. Imali su priliku trenirati u S9 športskoj odjeći. Svaki je polaznik dobio komplet športske odjeće Davora Šukera. Osim ranih ustajanja i napornih treninga i organiziranoga slobodnog vremena, Milan i ostali nogometaši imali su i slobodnog vremena kada su išli na kupanje. Navečer su se mogli sresti s raznim vrhunskim igračima, trenerima, sucima. U kampu je među igračima iz raznih država bio priređen i Kup Davora Šukera. Na završnoj večeri bila je dodjela pehara igračima pobjedničkih momčadi. Na ovogodišnjem turniru pobjednička ekipa bila je ona u kojoj je igrao i naš mladi, nadareni Milan iz Surdukinja. Uručene su nagrade i u vježbama preciznosti, a svim igračima, trenerima, odgajateljima medalja i diploma.

Renata Božanović